

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a cincea)

28 octombrie 2020 *

„Trimitere preliminară – Achiziții efectuate în sectoarele apei, energiei, transporturilor și serviciilor poștale – Directiva 2014/25/UE – Articolul 13 – Activități legate de punerea la dispoziție a serviciilor poștale – Entități contractante – Întreprinderi publice – Admisibilitate”

În cauza C-521/18,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (Tribunalul Administrativ Regional din Lazio, Italia), prin decizia din 4 iulie 2018, primită de Curte la 6 august 2018, în procedura

Pegaso Srl Servizi Fiduciari,

Sistemi di Sicurezza Srl,

YW

împotriva

Poste Tutela SpA,

cu participarea:

Poste Italiane SpA,

Services Group,

CURTEA (Camera a cincea),

compusă din domnul E. Regan, președinte de cameră, și domnii M. Ilešič, E. Juhász (raportor), C. Lycourgos și I. Jarukaitis, judecători,

avocat general: domnul M. Bobek,

grefier: domnul M. Longar, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 22 ianuarie 2020,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru Pegaso Srl Servizi Fiduciari și Sistemi di Sicurezza Srl, de A. Scuderi și F. Botti, avocați;

* Limba de procedură: italiana.

- pentru Poste Tutela SpA, de S. Napolitano, avvocato;
- pentru Poste Italiane SpA, de A. Fratini și A. Sandulli, avvocati;
- pentru Services Group, de L. Lentini, avvocato;
- pentru guvernul italian, de G. Palmieri, în calitate de agent, asistată de D. Del Gaizo, avvocato dello Stato;
- pentru Comisia Europeană, de G. Gattinara, P. Ondrůšek și L. Haasbeek, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 23 aprilie 2020,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea considerentelor (21) și (46), precum și a articolului 16 din Directiva 2014/23/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind atribuirea contractelor de concesiune (JO 2014, L 94, p. 1), a articolului 2 alineatul (1) din Directiva 2014/24/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achizițiile publice și de abrogare a Directivei 2004/18/CE (JO 2014, L 94, p. 65), precum și a articolului 3 alineatul (4), a articolului 4 alineatele (1) și (2) și a articolului 13 din Directiva 2014/25/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achizițiile efectuate de entitățile care își desfășoară activitatea în sectoarele apei, energiei, transporturilor și serviciilor poștale și de abrogare a Directivei 2004/17/CE (JO 2014, L 94, p. 243).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Pegaso Srl Servizi Fiduciari, Sistemi di Sicurezza Srl și YW (denumite în continuare, împreună, „Pegaso”), pe de o parte, și Poste Tutela SpA și Poste Italiane SpA, pe de altă parte, în legătură cu legalitatea unui anunț de participare privind atribuirea, în contextul unei proceduri deschise, a serviciilor de pază, de recepție și de supraveghere a accesului pentru birourile Poste Italiane și ale altor societăți din cadrul grupului acesteia.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Directiva 2004/17/CE

- 3 Articolul 6 din Directiva 2004/17/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 31 martie 2004 de coordonare a procedurilor de atribuire a contractelor de achiziții în sectoarele apei, energiei, transporturilor și serviciilor poștale (JO 2004, L 134, p. 1, Ediție specială, 06/vol. 8, p. 3), intitulat „Servicii poștale”, prevedea la alineatul (1):

„Prezenta directivă se aplică activităților privind furnizarea de servicii poștale sau, în condițiile menționate la alineatul (2) litera (c), de alte servicii în afara celor poștale.”

Directiva 2014/23

4 Potrivit considerentelor (21) și (46) ale Directivei 2014/23:

„(21) Noțiunea de «organisme de drept public» a fost examinată în mod repetat de Curtea de Justiție a Uniunii Europene. Sunt esențiale unele clarificări pentru deplina înțelegere a acestui concept. Prin urmare, ar trebui să se precizeze că un organism care funcționează în condiții normale de piață, care urmărește obținerea unui profit și care suportă pierderile care rezultă din exercitarea activității sale nu ar trebui să fie considerat ca fiind un «organism de drept public», deoarece necesitățile de interes general, pentru îndeplinirea cărora a fost creat sau pentru care i s-a încredințat sarcina de a le îndeplini, pot fi considerate a avea caracter industrial sau comercial. În mod similar, condiția referitoare la originea finanțării organismului examinat a fost, de asemenea, examinată de Curte, care a clarificat, între altele, că finanțarea în «cea mai mare parte» înseamnă într-o proporție mai mare de jumătate și că o astfel de finanțare poate include plăți de la utilizatori care sunt impuse, calculate și colectate în conformitate cu normele de drept public.

[...]

(46) Concesiunile atribuite persoanelor juridice controlate nu ar trebui să facă obiectul aplicării procedurilor prevăzute de prezenta directivă dacă autoritatea contractantă sau entitatea contractantă conform mențiunii de la articolul 7 alineatul (1) litera (a) exercită un control asupra persoanei juridice în cauză asemănător cu cel pe care îl exercită asupra propriilor sale departamente, cu condiția ca persoana juridică controlată să își desfășoare peste 80 % din activitate efectuând sarcinile care i-au fost trasate de autoritatea contractantă sau de entitatea contractantă controloare sau de alte persoane juridice controlate de respectiva autoritate contractantă sau entitate contractantă, indiferent de beneficiarul execuției contractuale. [...]

5 Articolul 6 din această directivă, intitulat „Autorități contractante”, enunță la alineatul (4):

„«Organisme de drept public» înseamnă organismele care au toate caracteristicile următoare:

- (a) sunt create cu obiectivul specific de a răspunde unor necesități de interes general, fără caracter industrial sau comercial;
- (b) au personalitate juridică; și
- (c) sunt finanțate, în cea mai mare parte, de autorități de stat, regionale sau locale sau de alte organisme de drept public; sau fac obiectul supravegherii administrării lor de către organismele sau autoritățile respective; sau au un consiliu de administrație, de conducere sau de supraveghere alcătuit din membri desemnați în proporție de peste 50 % de autorități de stat, regionale sau locale sau de alte organisme de drept public.”

6 Articolul 16 din directiva menționată, intitulat „Excluderea activităților care sunt expuse direct concurenței”, prevede:

„Prezenta directivă nu se aplică în cazul concesiunilor atribuite de entitățile contractante dacă, în statul membru în care sunt executate aceste concesiuni, s-a stabilit conform articolului 35 din Directiva 2014/25/UE că activitatea este expusă direct concurenței în conformitate cu articolul 34 din directiva respectivă.”

Directiva 2014/24

- 7 Definiția noțiunii de „organisme de drept public” prevăzută la articolul 2 alineatul (1) punctul 4 din Directiva 2014/24 corespunde celei care figurează la articolul 6 alineatul (4) din Directiva 2014/23.

Directiva 2014/25

- 8 Definiția noțiunii de „organisme de drept public” prevăzută la articolul 3 alineatul (4) din Directiva 2014/25 corespunde de asemenea celei care figurează la articolul 6 alineatul (4) din Directiva 2014/23.

- 9 Articolul 4 alineatele (1) și (2) din Directiva 2014/25 are următorul cuprins:

„(1) În sensul prezentei directive, entități contractante sunt entități care:

- (a) sunt autorități contractante sau întreprinderi publice și care desfășoară una din activitățile menționate la articolele 8-14;
- (b) dacă nu sunt autorități contractante sau întreprinderi publice, desfășoară, printre activitățile lor, oricare dintre activitățile menționate la articolele 8-14 sau orice combinație a acestora și funcționează în baza unor drepturi speciale sau exclusive, acordate de o autoritate competentă a unui stat membru.

(2) «Întreprindere publică» înseamnă orice întreprindere asupra căreia autoritățile contractante pot exercita, direct sau indirect, o influență dominantă în virtutea dreptului de proprietate, a participării financiare sau a normelor care o guvernează.

Se consideră că există o influență dominantă, din partea autorităților contractante în oricare dintre cazurile următoare în care autoritățile respective, în mod direct sau indirect:

- (a) dețin majoritatea capitalului subscris al întreprinderii;
- (b) controlează majoritatea voturilor aferente acțiunilor emise de întreprindere;
- (c) pot desemna mai mult de jumătate din membrii organismului de administrare, de conducere sau de control al întreprinderii.”

- 10 Articolul 6 alineatele (1) și (2) din directiva menționată prevede:

„(1) În cazul contractelor care vizează acoperirea mai multor activități, entitățile contractante pot alege să atribuie contracte separate destinate fiecărei activități în parte sau să atribuie un singur contract. Dacă entitățile contractante aleg să atribuie contracte separate, decizia cu privire la normele care se aplică fiecăruia dintre contractele separate se ia în funcție de caracteristicile fiecărei activități avute în vedere.

În pofida articolului 5, dacă entitățile contractante aleg să atribuie un singur contract, se aplică alineatele (2) și (3) din prezentul articol. Totuși, dacă una dintre activitățile vizate este reglementată de articolul 346 din TFUE sau de Directiva 2009/81/CE [a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind coordonarea procedurilor privind atribuirea anumitor contracte de lucrări, de furnizare de bunuri și de prestare de servicii de către autoritățile sau entitățile contractante în domeniile apărării și securității și de modificare a Directivelor 2004/17/CE și 2004/18/CE (JO 2009, L 216, p. 76)], se aplică articolul 26 din prezenta directivă.

Decizia de atribuire a unui singur contract și atribuirea mai multor contracte separate nu poate fi totuși luată în scopul excluderii contractului sau a contractelor din domeniul de aplicare al prezentei directive sau, după caz, al Directivei 2014/24/UE sau al Directivei 2014/23/UE.

(2) Un contract care vizează acoperirea mai multor activități se supune normelor aplicabile activității vizate în principal.”

11 La articolele 8-14 din Directiva 2014/25 sunt enumerate activitățile cărora li se aplică aceeași directivă, aceste activități fiind gazele și energia termică (articolul 8), energia electrică (articolul 9), apa (articolul 10), serviciile de transport (articolul 11), porturile și aeroporturile (articolul 13), serviciile poștale (articolul 13) și extracția de petrol și gaze, precum și prospectarea sau extracția de cărbune sau alți combustibili solizi (articolul 14).

12 Articolul 13 din această directivă este formulat după cum urmează:

„(1) Prezenta directivă se aplică activităților legate de punerea la dispoziție a:

(a) serviciilor poștale;

(b) altor servicii în afara celor poștale, cu condiția ca serviciile în cauză să fie furnizate de o entitate care furnizează și servicii poștale în sensul alineatului (2) litera (b) de la prezentul articol și în cazul în care condițiile prevăzute la articolul 34 alineatul (1) nu sunt îndeplinite în ceea ce privește serviciile care intră sub incidența alineatului (2) litera (b) de la prezentul articol.

(2) În sensul prezentului articol și fără a aduce atingere Directivei 97/67/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 decembrie 1997 privind normele comune pentru dezvoltarea pieței interne a serviciilor poștale ale Comunității și îmbunătățirea calității serviciului (JO 1998, L 15, p. 14, Ediție specială, 06/vol. 3, p. 12).

(a) «obiect poștal» înseamnă un obiect care poartă o adresă, în forma finală în care urmează să fie expedit, indiferent de greutatea sa. În afară de articolele de corespondență, în această categorie mai intră, de exemplu, cărți, cataloage, ziare, periodice și colete poștale care conțin mărfuri cu sau fără valoare comercială, indiferent de greutate;

(b) «servicii poștale» înseamnă servicii care constau în ridicarea, trierea, dirijarea și distribuirea obiectelor poștale. Acestea trebuie să includă atât serviciile care se încadrează, precum și serviciile care nu se încadrează în domeniul de aplicare al serviciului universal înființat în conformitate cu Directiva 97/67/CE;

(c) «alte servicii în afara celor poștale» înseamnă servicii furnizate în următoarele domenii:

- (i) servicii de gestiune a serviciilor de curierat [servicii anterioare și ulterioare expedierii, inclusiv servicii de gestiune a corespondenței (*mailroom management services*)];
- (ii) servicii privind obiecte poștale care nu sunt incluse la litera (a), cum ar fi publicitatea prin poștă care nu poartă adresă.”

13 Articolul 19 alineatul (1) din directiva menționată prevede:

„Prezenta directivă nu se aplică contractelor pe care entitățile contractante le atribuie în alte scopuri decât pentru desfășurarea activităților lor, definite la articolele 8-14, sau pentru desfășurarea unor astfel de activități într-o țară terță, în condiții care nu implică exploatarea fizică a unei rețele sau a unei zone geografice din cadrul Uniunii; de asemenea, nu se aplică concursurilor de proiecte organizate în astfel de scopuri.”

Dreptul italian

- 14 Decreto legislativo n. 50 – Attuazione delle direttive 2014/23/UE, 2014/24/UE e 2014/25/UE sull'aggiudicazione dei contratti di concessione, sugli appalti pubblici e sulle procedure d'appalto degli enti erogatori nei settori dell'acqua, dell'energia, dei trasporti e dei servizi postali, nonché per il riordino della disciplina vigente in materia di contratti pubblici relativi a lavori, servizi e forniture (Decretul legislativ nr. 50 de transpunere a Directivelor 2014/23/UE, 2014/24/UE și 2014/25/UE privind atribuirea contractelor de concesiune, achizițiile publice și achizițiile efectuate de entitățile care își desfășoară activitatea în sectoarele apei, energiei, transporturilor și serviciilor poștale, precum și privind reforma reglementării aplicabile în domeniul contractelor de achiziții publice de lucrări, de servicii și de bunuri) din 18 aprilie 2016 (supliment ordinar la GURI nr. 91 din 19 aprilie 2016) a instituit Codice dei contratti pubblici (Codul achizițiilor publice).
- 15 Articolul 3 alineatul (1) litera (d) din acest cod definește noțiunea de „organism de drept public”, în sensul acestuia, în aceeași termeni în care este definită noțiunea respectivă la articolul 6 alineatul (4) din Directiva 2014/23, la articolul 2 alineatul (1) punctul 4 din Directiva 2014/24 și la articolul 3 alineatul (4) din Directiva 2014/25.

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 16 Prin anunțul publicat la 29 iulie 2017 în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, Poste Tutela, deținută la acel moment în proporție de 100 % de Poste Italiane, a inițiat o procedură deschisă de cerere de ofertă în vederea instituirii de acorduri-cadru privind serviciile de pază, de recepție și de supraveghere a accesului pentru birourile Poste Italiane și ale altor societăți din cadrul grupului acesteia, subdivizată teritorial în șapte loturi cumulabile, pentru o durată de 24 de luni (plus 12 luni în cazul reînnoirii) și pentru o valoare totală estimată la 25 253 242 de euro. Anunțul de participare indica drept „temei juridic” Directiva 2014/25.
- 17 Considerând că anunțul de participare era contrar anumitor dispoziții din Codul achizițiilor publice, Pegaso a introdus o acțiune la instanța de trimitere, care, printr-o ordonanță privind măsurile provizorii din 20 octombrie 2017, a suspendat procedura de cerere de ofertă.
- 18 În fața acestei instanțe, Poste Italiane, cu care Poste Tutela a fuzionat cu efect de la 1 martie 2018, solicită declararea inadmisibilității acțiunii din cauza necompetenței instanțelor administrative de a o judeca. Aceasta explică faptul că, deși la data publicării anunțului de participare în discuție în litigiul principal Poste Tutela prezenta caracterul unei întreprinderi publice, serviciile vizate de acest anunț de participare nu intrau în unul dintre sectoarele speciale prevăzute de Directiva 2014/25. Ea adaugă că acest punct de vedere a fost confirmat printr-o ordonanță a Corte suprema di cassazione (Curtea de Casație, Italia) din 1 octombrie 2018, care a considerat că instanța de drept comun este competentă în materia contractelor de achiziții publice încheiate de Poste Italiane, chiar dacă aceasta are calitatea de întreprindere publică, atunci când aceste contracte au ca obiect activități care nu sunt inerente activităților din sectorul special respectiv.
- 19 În orice caz, Poste Italiane arată că litigiul a rămas fără obiect, întrucât anunțul de participare în discuție în litigiul principal a fost retras după introducerea prezentei cereri de decizie preliminară.
- 20 La rândul său, Pegaso solicită respingerea excepției de necompetență invocate de Poste Italiane. Aceasta susține că ar trebui să se includă printre serviciile din sectoarele speciale nu numai serviciile vizate direct în reglementarea aplicabilă, precum serviciile poștale, ci și serviciile complementare și accesorii, care au ca scop garantarea furnizării efective a celor dintâi.

- 21 Instanța de trimitere consideră că este necesar să se soluționeze în prealabil problema dacă litigiul principal este de competența instanțelor administrative sau de cea a instanțelor de drept comun. În acest scop, ar fi indispensabil să se stabilească dacă Poste Tutela, devenită Poste Italiane, era supusă obligației de a iniția o procedură de licitație în vederea atribuirii serviciilor în discuție în litigiul principal. Cu privire la acest aspect, instanța menționată apreciază că Poste Italiane ar prezenta toate caracteristicile necesare pentru a fi calificată drept organism de drept public, în sensul articolului 3 alineatul (1) litera (d) din Codul achizițiilor publice și al Directivelor 2014/23, 2014/24 și 2014/25. Cu toate acestea, ea arată de asemenea că Corte suprema di cassazione (Curtea de Casație) a ajuns, în ordonanța amintită la punctul 18 din prezenta hotărâre, la o concluzie diferită, subliniind printre altele că, în prezent, Poste Italiane acționează ghidată fiind în principal de cerințe cu caracter industrial și comercial.
- 22 În aceste condiții, Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (Tribunalul Administrativ Regional din Lazio, Italia) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
- „1) Având în vedere caracteristicile menționate anterior, societatea Poste Italiane SpA trebuie să fie calificată drept «organism de drept public» în sensul articolului 3 alineatul 1 litera d) din [Codul achizițiilor publice] și al Directivelor relevante ale Uniunii (Directivile 2014/23, 2014/24 și 2014/25)?
 - 2) Această calificare se extinde la filiala Poste Tutela, deținută în proporție de 100 %, a cărei fuziune cu prima societate a fost de altfel deja decisă și este în curs, ținând seama de considerentul (46) al Directivei 2014/23, privind persoanele juridice controlate [a se vedea în acest sens și Hotărârea din 5 octombrie 2017, LitSpecMet (C-567/15, EU:C:2017:736): obligația societăților controlate de administrația publică de a organiza o procedură de cerere de ofertă, precum și hotărârea Consiglio di Stato [(Consiliul de Stat, Italia)], Secția a șasea, nr. 6211 din 24 noiembrie 2011]?
 - 3) Societățile menționate sunt ținute să organizeze proceduri de achiziții publice numai pentru atribuirea contractelor care au legătură cu activitatea pe care o desfășoară în sectoarele speciale, în temeiul Directivei 2014/25, în calitate de entități contractante, în privința cărora aceeași natură de organisme de drept public ar trebui considerată absorbită în normele din partea II din Codul achizițiilor publice, în timp ce, dimpotrivă, ar dispune de autonomie contractuală deplină și ar fi supuse exclusiv normelor de drept privat pentru activitatea contractuală care nu privește sectoarele respective, ținând seama de principiile enunțate în considerentul (21) al Directivei 2014/23 și la articolul 16 din aceasta?
 - 4) În schimb, pentru contractele care trebuie considerate fără legătură cu materia proprie sectoarelor speciale, aceleași societăți, atunci când îndeplinesc cerințele referitoare la organismele de drept public, rămân supuse dispozițiilor Directivei generale 2014/24 (și, prin urmare, normelor privind achizițiile publice), chiar și în cazul în care desfășoară activități cu caracter comercial și în regim de concurență, întrucât au evoluat în raport cu momentul în care au fost înființate?
 - 5) Indiferent de situație, în birouri cu utilizare mixtă, în care se desfășoară atât activități inerente serviciului universal, cât și activități fără legătură cu acesta, legătura instrumentală – în ceea ce privește serviciul de interes public special – poate fi considerată exclusă pentru contractele referitoare atât la întreținerea obișnuită, cât și la cea extraordinară, la curățenie și la mobilier, precum și la serviciul de pază și de supraveghere a birourilor respective?
 - 6) În sfârșit, în cazul în care s-ar aprecia că teza formulată de Poste Italiane SpA poate fi acceptată, trebuie considerată incompatibilă cu principiul consacrat al încrederii legitime a participanților la procedura de cerere de ofertă recurgerea printr-o simplă autolimitare – care nu este supusă tuturor garanțiilor de transparență și de egalitate de tratament prevăzute de Codul achizițiilor

publice – la organizarea unei proceduri de cerere de ofertă, corespunzător publicată, fără alte avertismente în această privință, în *Gazzetta Ufficiale della Repubblica italiana* și în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*?”

- 23 Întrucât Poste Italiane a informat Curtea cu privire la anularea anunțului de participare în discuție în litigiul principal, Curtea a întrebat instanța de trimitere dacă dorește să își retragă cererea de decizie preliminară. La 26 octombrie 2018, instanța de trimitere a anunțat că menține această cerere.
- 24 Ca răspuns la o cerere a Curții de a explica motivele pentru care considera că litigiul principal era încă pendinte în fața sa, instanța de trimitere a furnizat, la 18 martie 2019, lămuriri în această privință.

Cu privire la admisibilitate

- 25 Poste Italiane și guvernul italian contestă admisibilitatea cererii de decizie preliminară, susținând că litigiul în cadrul căruia a fost introdusă a dispărut, întrucât anunțul de participare în discuție în litigiul principal a fost retras după introducerea acțiunii la instanța de trimitere.
- 26 În această privință trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, în cadrul cooperării dintre aceasta din urmă și instanțele naționale, instituită prin articolul 267 TFUE, numai instanța națională care este sesizată cu soluționarea litigiului și care trebuie să își asume răspunderea pentru hotărârea judecătorească ce urmează a fi pronunțată are competența să aprecieze, luând în considerare particularitățile cauzei, atât necesitatea unei decizii preliminare pentru a fi în măsură să pronunțe propria hotărâre, cât și pertinenta întrebărilor pe care le adresează Curții. În consecință, în cazul în care întrebările adresate au ca obiect interpretarea sau validitatea unei norme de drept al Uniunii, Curtea este, în principiu, obligată să se pronunțe (Hotărârea din 1 octombrie 2019, Blaise și alții, C-616/17, EU:C:2019:800, punctul 34, precum și jurisprudența citată).
- 27 Rezultă că întrebările privind dreptul Uniunii beneficiază de o prezumție de relevanță. Curtea poate refuza să se pronunțe asupra unei întrebări preliminare adresate de o instanță națională numai dacă este evident că interpretarea sau aprecierea validității unei norme a Uniunii solicitată nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal, atunci când problema este de natură ipotetică sau atunci când Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care i-au fost adresate (Hotărârea din 1 octombrie 2019, Blaise și alții, C-616/17, EU:C:2019:800, punctul 35, precum și jurisprudența citată).
- 28 În speță este cert că Poste Italiane a publicat în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* (seria S din 29 septembrie 2018), în urma fuziunii prin absorbția Poste Tutela în cadrul Poste Italiane, decizia sa „de a anula/de a revoca” anunțul de participare în discuție în litigiul principal și că, astfel cum instanța de trimitere a confirmat Curții la 18 martie 2019, Poste Italiane a publicat în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* (seria S din 19 ianuarie 2019) un nou anunț de participare privind serviciile de pază, de recepție și de supraveghere a accesului pentru birourile sale și ale altor societăți din cadrul grupului său. De altfel, Pegaso nu contestă retragerea anunțului de participare în discuție în litigiul principal, chiar dacă subliniază că instanța de trimitere rămâne obligată să se pronunțe pe fondul litigiului principal, în special cu privire la problema legalității acestui anunț de participare, atât în vederea unei eventuale cereri de despăgubire, cât și pentru cheltuielile de judecată.
- 29 În aceste condiții, trebuie să se constate că, în pofida îndoielilor inițiale ale instanței de trimitere în această privință, litigiul principal a rămas în mod efectiv fără obiect.
- 30 Totuși, pentru a putea stabili soluția care trebuie dată acțiunii introduse în fața sa, instanța de trimitere consideră că trebuie să soluționeze în prealabil problema dacă este competentă să o soluționeze. Ea subliniază că aceasta ar fi situația dacă contractul de achiziții în discuție în litigiul principal ar fi guvernat de una dintre directivele Uniunii în materie de achiziții publice.

31 În consecință, cererea de decizie preliminară este admisibilă.

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la a treia și la a cincea întrebare

- 32 Prin intermediul celei de a treia și al celei de a cincea întrebări, care trebuie analizate împreună și în primul rând, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 13 alineatul (1) din Directiva 2014/25 trebuie interpretat în sensul că se aplică unor activități care constau în furnizarea de servicii de pază, de recepție și de supraveghere a accesului pentru birourile furnizorilor de servicii poștale, precum Poste Italiane și alte societăți din cadrul grupului său.
- 33 Cu titlu introductiv, este necesar să se arate, în primul rând, că Directiva 2014/25 a abrogat și a înlocuit Directiva 2004/17. În această privință, referitor la dispozițiile Directivei 2014/25 care au un domeniu de aplicare în esență identic cu cel ale dispozițiilor relevante ale Directivei 2004/17, jurisprudența Curții privind această din urmă directivă este aplicabilă și în ceea ce privește Directiva 2014/25.
- 34 În al doilea rând, părțile nu contestă că Poste Tutela și Poste Italiane prezintă calitatea de „întreprinderi publice” în sensul articolului 4 alineatul (2) din Directiva 2014/25 și, prin urmare, în calitate de entități contractante, intră în domeniul de aplicare *ratione personae* al acestei directive. Astfel, examinarea aspectului dacă aceste întreprinderi constituie de asemenea un organism de drept public în sensul articolului 3 alineatul (4) din directiva menționată nu este necesară.
- 35 Potrivit articolului 13 alineatul (1), Directiva 2014/25 se aplică activităților legate de punerea la dispoziție, pe de o parte, a serviciilor poștale și, pe de altă parte, a altor servicii în afara celor poștale, cu condiția ca aceste alte servicii să fie furnizate de o entitate care furnizează și servicii poștale. În ceea ce privește noțiunile de „servicii poștale” și de „alte servicii în afara celor poștale”, acestea sunt definite la articolul 13 alineatul (2) literele (b) și (c) din directiva menționată în sensul că vizează serviciile care constau în ridicarea, trierea, dirijarea și distribuirea obiectelor poștale și, respectiv, serviciile de gestiune a serviciilor de curierat, precum și serviciile privind obiecte distincte de obiectele poștale, cum ar fi publicitatea prin poștă care nu poartă adresă.
- 36 De altfel, articolul 19 alineatul (1) din directiva menționată precizează, printre altele, că nu se aplică contractelor pe care entitățile contractante le atribuie în alte scopuri decât pentru desfășurarea activităților lor, definite la articolele 8-14 din aceeași directivă.
- 37 În această privință, Curtea a statuat deja în legătură cu Directiva 2004/17 că această directivă se aplica nu doar contractelor atribuite în domeniul uneia dintre activitățile expres prevăzute la articolele 3-7, ci și contractelor care, deși erau de natură diferită și puteau, ca atare, să intre în mod normal în domeniul de aplicare al Directivei 2004/18/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 31 martie 2004 privind coordonarea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziții publice de lucrări, de bunuri și de servicii (JO 2004, L 134, p. 114, Ediție specială, 06/vol. 8, p. 116), serveau la exercitarea activităților definite de Directiva 2004/17. Curtea a dedus de aici că, în măsura în care un contract atribuit de o entitate contractantă avea legătură cu o activitate exercitată de aceasta în sectoarele vizate la articolele 3-7 din directiva menționată, în sensul că acest contract era atribuit în raport cu exercitarea unor activități în unul dintre aceste sectoare și pentru exercitarea acestora, respectivul contract trebuia să fie supus procedurilor prevăzute de directiva menționată (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 aprilie 2008, Ing. Aigner, C-393/06, EU:C:2008:213, punctele 31 și 56-59, precum și Hotărârea din 19 aprilie 2018, Consorzio Italian Management și Catania Multiservizi, C-152/17, EU:C:2018:264, punctul 26).

- 38 Or, articolul 6 alineatul (1) din Directiva 2004/17 se aplica, printre altele, „activităților privind furnizarea de servicii poștale”, iar articolul 13 alineatul (1) din Directiva 2014/25, care l-a înlocuit, definește domeniul de aplicare al acesteia făcând referire, printre altele, la „activitățile legate de punerea la dispoziție a serviciilor poștale”.
- 39 În aceste condiții și după cum rezultă din comparația între părțile introductive ale acestor două dispoziții rezultă că domeniul de aplicare *ratione materiae* al Directivei 2014/25 nu poate fi interpretat mai restrictiv decât cel al Directivei 2004/17 și, prin urmare, nu poate fi limitat numai la activitățile de prestare de servicii poștale ca atare, ci include, în plus, activitățile legate de prestarea unor asemenea servicii.
- 40 Rezultă că interpretarea reținută de Curte în jurisprudența sa menționată la punctul 37 din prezenta hotărâre, întemeiată pe o interpretare sistematică a Directivelor 2004/17 și 2004/18, este confirmată, de la intrarea în vigoare a Directivei 2014/25, de modul de redactare a articolului 13 alineatul (1) din aceasta, care definește domeniul de aplicare al acestei noi directive.
- 41 Prin urmare, trebuie să se stabilească dacă, după cum afirmă Pegaso și Comisia Europeană, se poate considera că servicii precum cele în discuție în litigiul principal au legătură, în sensul punctului 37 din prezenta hotărâre, cu activitatea exercitată de entitatea contractantă vizată în sectorul poștal.
- 42 În această privință, pentru a putea servi la exercitarea activității din sectorul poștal, legătura dintre contractul în cauză și acest sector nu poate fi de orice natură, în caz contrar existând riscul de a nu se respecta sensul articolului 19 alineatul (1) din Directiva 2014/25. Astfel, nu este suficient ca serviciile care fac obiectul acestui contract să contribuie în mod pozitiv la activitățile entității contractante și să crească rentabilitatea acestora pentru a se putea constata existența între contractul menționat și activitatea din sectorul poștal a unei legături în sensul articolului 13 alineatul (1) din această directivă.
- 43 Prin urmare, trebuie să se considere că fac parte dintre activitățile legate de punerea la dispoziție a serviciilor poștale, în sensul acestei dispoziții, ansamblul activităților care servesc efectiv la exercitarea activității din sectorul serviciilor poștale, permițând realizarea în mod adecvat a respectivei activități, având în vedere condițiile sale normale de exercitare, cu excluderea activităților exercitate în alte scopuri decât desfășurarea activității sectoriale în cauză.
- 44 Situația este aceeași în cazul activităților care, având un caracter complementar și transversal, ar putea, în alte împrejurări, să servească la exercitarea altor activități care nu intră în domeniul de aplicare al directivei privind sectoare speciale.
- 45 În speță, este dificil de conceput ca serviciile poștale să poată fi furnizate în mod adecvat în lipsa unor servicii de pază, de recepție și de supraveghere a accesului pentru birourile furnizorului în cauză. Această constatare este valabilă atât pentru birourile care sunt deschise destinatarilor serviciilor poștale și care primesc astfel publicul, cât și pentru birourile utilizate pentru exercitarea unor funcții administrative. Astfel, după cum a arătat domnul avocat general la punctul 116 din concluzii, furnizarea de servicii poștale include și gestionarea și planificarea acestor servicii.
- 46 În aceste condiții, nu se poate considera că un contract precum cel în discuție în litigiul principal este atribuit în alte scopuri decât desfășurarea activității din sectorul serviciilor poștale, în sensul articolului 19 alineatul (1) din Directiva 2014/25, și prezintă, dimpotrivă, având în vedere considerațiile enunțate la punctul 43 din prezenta hotărâre, o legătură cu această activitate care justifică supunerea sa regimului instituit prin directiva menționată.

- 47 Prin urmare, ținând seama de faptul că Poste Italiane are calitatea de întreprindere publică, în sensul articolului 4 alineatul (2) din Directiva 2014/25, astfel cum s-a arătat la punctul 34 din prezenta hotărâre, și că serviciile în discuție în litigiul principal sunt activități legate de punerea la dispoziție a serviciilor poștale, a căror exercitare o servesc efectiv, această directivă este, așadar, aplicabilă atât *ratione personae*, cât și *ratione materiae* contractului în discuție în litigiul principal.
- 48 O astfel de concluzie nu este infirmată de argumentația Poste Italiane potrivit căreia activitățile de pază și de supraveghere care fac obiectul cererii de ofertă în discuție în litigiul principal sunt furnizate și pentru activități care nu intră în domeniul de aplicare material al Directivei 2014/25, precum serviciile de plată, de telefonie mobilă, de asigurare sau serviciile digitale.
- 49 Astfel, după cum a arătat în esență domnul avocat general la punctele 119 și 120 din concluzii, articolul 6 alineatul (1) din Directiva 2014/25 prevede, în cazul contractelor destinate să acopere mai multe activități, că entitățile contractante pot decide să atribuie contracte distincte pentru fiecare dintre diferitele activități sau să atribuie un contract unic. În această din urmă ipoteză, din articolul 6 alineatul (2) din directiva menționată rezultă că acest contract unic urmează normele aplicabile activității căreia îi este destinat în principal.
- 50 Or, informațiile furnizate Curții nu permit să se stabilească faptul că contractul în discuție în speță era destinat în principal unor activități care nu intră în domeniul de aplicare material al Directivei 2014/25.
- 51 În consecință, nu se poate considera, în cadrul informațiilor furnizate Curții și sub rezerva unei verificări de către instanța de trimitere, că contractul în discuție în litigiul principal nu intră în domeniul de aplicare material al Directivei 2014/25.
- 52 Având în vedere ceea ce precedă, trebuie să se răspundă la a treia și la a cincea întrebare că articolul 13 alineatul (1) din Directiva 2014/25 trebuie interpretat în sensul că se aplică unor activități care constau în furnizarea de servicii de pază, de recepție și de supraveghere a accesului pentru birourile furnizorilor de servicii poștale, din moment ce astfel de activități prezintă o legătură cu activitatea din sectorul poștal, în sensul că servesc efectiv la exercitarea respectivei activități, permițând realizarea acesteia în mod adecvat, având în vedere condițiile sale normale de exercitare.

Cu privire la celelalte întrebări

- 53 Având în vedere răspunsul dat la a treia și la a cincea întrebare, nu este necesar să se răspundă la celelalte întrebări adresate.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 54 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a cincea) declară:

Articolul 13 alineatul (1) din Directiva 2014/25/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achizițiile efectuate de entitățile care își desfășoară activitatea în sectoarele apei, energiei, transporturilor și serviciilor poștale și de abrogare a Directivei 2004/17/CE trebuie interpretat în sensul că se aplică unor activități care constau în furnizarea de servicii de pază, de recepție și de supraveghere a accesului pentru birourile furnizorilor de

servicii poștale, din moment ce astfel de activități prezintă o legătură cu activitatea din sectorul poștal, în sensul că servesc efectiv la exercitarea respectivei activități, permițând realizarea acestora în mod adecvat, având în vedere condițiile sale normale de exercitare.

Semnături